Lausunto
8.11.2022
693/03.01.00/2022

Pirkka-Petri Lebedeff

Talousvaliokunta
Valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen
Tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 27.10.2022 HE172/2022 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamiseksi

Esityksen pääasiallinen sisältö ja vaikutukset

Yrityskauppavalvonnan tavoitteena on ehkäistä kuluttajien kannalta haitallista markkinoiden keskittymistä etukäteiskontrollin avulla. Liiallinen keskittyminen johtaa yritysten markkinavoiman kasvuun, kuluttajien maksamien hintojen nousuun sekä palvelujen ja tuotteiden laadun heikkenemiseen.

Nykyiset yrityskaupan ilmoitusvelvollisuuden liikevaihtorajat ovat kansainvälisessä vertailussa korkeat Suomen kansantalouden kokoon nähden. Hallituksen esityksessä todetaan, että Suomessa toteutetaan vuosittain monilla eri toimialoilla useita ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jääviä järjestelyitä, jotka todennäköisesti johtavat markkinoiden haitalliseen keskittymiseen ja kuluttajakauppaan.

Kilpailulain 22 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV:n) tutkittavaksi tulisivat jatkossa yrityskaupat, joissa osapuolten yhteenlaskettu Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää 100 miljoonaa euroa ja vähintään kahden osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää kummankin osalta 10 miljoonaa euroa. Osapuolten yhteenlasketun liikevaihdon osalta ilmoituskynnys määräytyisi siten jatkossa Suomesta kertyvän liikevaihdon perusteella maailmanlaajuisen liikevaihdon sijaan. Osapuolten yhteenlaskettua liikevaihtoa koskeva edellytys muuttuisi maailmanlaajuisesta 350 miljoonan euron liikevaihdosta Suomesta kertyneeseen 100 miljoonan euron liikevaihtoon. Vähintään kahden osapuolen kummankin liikevaihtoa koskeva raja laskisi nykyisestä Suomesta kertyvästä 20 miljoonasta eurosta Suomesta kertyvään 10 miljoonaan euroon. Ehdotukseen ei sisälly KKV:lle otto-oikeutta eli ottaa käsittelyyn yrityskauppoja, joita sen käsittelyyn ei tulisi ilmoituskynnyksen perusteella.

Hallituksen esityksessä todetaan ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen johtaisi varovaisen arvion mukaan noin 50-67 miljoonan euron välittömiin

CC BY ND

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

kuluttajahyötyihin ja muutoksella ehkäistäisiin arvion mukaan noin 4-6 kilpailulla haitallista yrityskauppaa vuosittain. Yrityskauppailmoituksia tulisi vuosittain lisää noin 30-40 ja ilmoitusten määrä siten noin kaksinkertaistuisi nykyisestä.

Kansallisen ilmoituskynnyksen muuttamisella ei olisi vaikutusta yrityskauppojen arviointitapaan, niihin liittyvään puuttumiskynnykseen, viranomaisen näyttötaakkaan eikä käsittelymääräaikoihin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Lausunto

Yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen (sovelta-misala 22 §

Kuntaliitto pitää perusteltuna, että osapuolten yhteenlaskettua liikevaihtoa koskeva edellytys muuttuisi maailmanlaajuisesta 350 miljoonan euron liikevaihdosta Suomesta kertyneeseen 100 miljoonan liikevaihtoon, koska tuolloin ilmoituskynnys olisi asianmukaisesti suhteutettu Suomen kansantalouden kokoon ja ilmoituskynnyksellä olisi vahvempi yhteys nimenomaisesti suomalaisiin markkinoihin ja yrityskauppojen puuttumiskynnykseen, joka liittyy kaupan haitallisiin vaikutuksiin Suomessa.

Hallituksen esityksessä on todettu, että eri toimialojen maakuntakohtaisten kokonaisliikevaihtojen keskiarvon tarkastelu osoittaa, että 20 miljoonan euron liikevaihtorajan alle rajautuu huomattava määrä paikallisia markkinoita. Hallituksen esityksessä on todettu, että muun muassa viime vuosina terveysalan isot yritykset ovat hankkineet yritysostoin lukuisia paikallisesti vahvoja lääkärikeskuksia, ja yrityskaupat ovat johtaneet merkittävään alueelliseen keskittymiseen ilman, että yrityskauppavalvonnalla olisi ollut mahdollisuutta tutkia näitä järjestelyitä ja tarvittaessa puuttua haitalliseen keskittymiseen.

Kuntaliitto pitää perusteltuna, että vähintään kahden osapuolen kummankin liikevaihtoa koskeva raja laskee nykyisestä Suomesta kertyvästä 20 miljoonasta eurosta Suomesta kertyvään 10 miljoonaan euroon, koska tuolloin KKV:n tutkittavaksi tulisi myös yrityskauppoja, jotka voisivat johtaa tai todennäköisesti johtaisivat markkinoiden haitalliseen keskittymiseen ja kuluttajahaittaan muun Suomea pienemmällä maantieteellisellä alueella tilanteessa, missä maantieteellinen markkinan koko on tyypillisesti kunnan, seutukunnan tai maakunnan laajuinen.

Hallituksen esityksessä on varsin kattavasti käsitelty kysymystä siitä, että tulisiko lakiin sisällyttää KKV:lle otto-oikeus eli oikeus ottaa käsittelyyn

myös yrityskauppoja, joita sen käsittelyyn ei tulisi ilmoituskynnysten perusteella. Hallituksen esityksessä on päädytty siihen vaihtoehtoon, jossa osapuolten yhteenlasketun Suomesta kertyneen liikevaihdon rajan asettaminen vähintään 100 miljoonaa euroa ja vähintään kahden osapuolen kummankin Suomessa kertyneen liikevaihtorajan laskeminen nykyisestä Suomesta kertyvästä 20 miljoonasta Suomesta kertyvään 10 miljoonaan riittävän kattavasti tuo yrityskaupat KKV:n käsittelyyn eikä lakiin sisällytetä otto-oikeutta.

Kuntaliiton mukaan kyseistä ratkaisua voidaan pitää perusteluna sääntelyn selkeyden, tarkkarajaisuuden, ennustettavuuden ja oikeasuhtaisuuden kannalta, vaikka sen seurauksena osa kilpailulle mahdollisesti haitallisista yrityskaupoista eivät tulisi lainkaan KKV:n arvioitavaksi.

Säädöshuoltona tehtävät korjaukset ja selvennykset (10 §:n 2 mom., 47 a §:n 6 mom. 2 kohta ja 49 a §:n 2 mom.)

Yrityskauppojen ilmoittamista koskevan substanssimuutoksen lisäksi kilpailulakiin esitetään samalla tehtäväksi säädöshuoltona kolme korjausta ja selvennystä kesäkuussa 2021 voimaan tulleisiin säännöksiin, jotka koskevat KKV:n sitoumuspäätösasian uudelleen käsittelyyn ottamisen edellytyksiä (10 §:n 2 mom.), elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle määrätyn seuraamusmaksun perimistä koskevan 47 a §:n jäsenien maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun perimisajan selventämistä (47 a §:n 6 mom. 2 kohta) sekä yrityskaupan jatkoselvitykseen liittyvää valituskieltoa markkinaoikeuteen (49 a §:n 2 mom.)

Kuntaliitolla ei ole huomauttamista edellä mainituista säädöshuoltona tehtävistä korjauksista.

Suomen Kuntaliitto ry

Juha Myllymäki
Lakiasiainjohtaja

Pirkka-Petri Lebedeff
Johtava lakimies